

publisher.agency
Germany

January, 2023

No 1

Berlin, Germany
12-13.1.2023

International
Scientific
Conference

Foundations and Trends in Modern Learning

UDC 001.1

P 97

Publisher.agency: Proceedings of the 1st International Scientific Conference «Foundations and Trends in Modern Learning» (January 12-13, 2023). Berlin, Germany, 2023. 330p

ISBN 978-1-9094-2169-1

DOI 10.5281/zenodo.7539109

Editor: Dorothea Weber, Professor, University of Berlin

International Editorial Board:

Gretel Groß

Professor, Technical University of Munich

Minna Schumacher

Professor, Heidelberg University

Stefanie Roth

Professor, Charité — Universitätsmedizin
Berlin

Elsa Graf

Professor, Humboldt University Berlin

Henri Schmitz

Professor, University of Tübingen

Marco Braun

Professor, University of Bonn

Herta Haas

Professor, Freie Universität Berlin

Franziska Weber

Professor, University of Göttingen

Charlotte Müller

Professor, University of Hamburg

Leonhard Frank

Professor, University of Würzburg

Gesine Krüger

Professor, University of Cologne

Lion Mayer

Professor, University of Mannheim

Alma Sommer

Professor, University of Münster

Erik Möller

Professor, Bielefeld University

editor@publisher.agency

<https://publisher.agency/>

Economic Sciences

OPTIMIZATION OF THE STRUCTURE OF STATE FINANCIAL CONTROL.....	118
<i>AZHAR BEISENBAYEVA</i> <i>MARITA KADYRBEKOVA</i>	
ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНЫҢ АУМАҚТЫҚ РЕКРЕАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕСІН ДАМУ ТУРАЛЫ МАҚСАТЫНДАҒЫ ҰСЫНЫСТАР	120
<i>Ш.С. ДИСЕНОВА</i> <i>А.А. ЖАКУПОВ</i>	
INTEGRATING GREEN ECONOMY PRINCIPLES INTO EDUCATION AND SCIENCE	127
<i>ALINA AVCI</i>	
ПОНЯТИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА И ЕГО ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИ ПОДГОТОВКЕ КАДРОВ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ В СФЕРЕ	
ТУРИЗМА	131
<i>АЛИЕВА АЙТАДЖ ЯДИГАР ГЫЗЫ</i>	
STATE REGULATION OF PRICES FOR MEDICINES IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN	140
<i>YERIK BUKATOV</i> <i>GALIYA GIMRANOVA</i>	
OPTIMAL LAW ENFORCEMENT: NUANCE BETWEEN ARREST AND PUNISHMENT	144
<i>AMBININTSOA RAMANAMBONONA</i> <i>JEAN RAZAFINDRANONANA</i> <i>DIMBY RANOLIMANANA</i>	
ТЕКУЩЕЕ СОСТОЯНИЕ СБАЛАНСИРОВАННОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В РЕГИОНАХ АЗЕРБАЙДЖАНА	154
<i>НАДЖАФЛИ СВЕТЛАНА ХАЛИД КЫЗЫ</i>	
GENDER SPECIFICS OF THE AZERBAIJANN LABOR MARKET	158
<i>ABDURRAHMANOV KAMRAN VAHID</i>	
ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING CRYPTOCURRENCIES	163
<i>NIPTALIYEV SULTAN GURBAN</i>	
ANALYSIS OF SUSTAINABLE PROVISION OF EMPLOYMENT IN CONSTRUCTION IN THE NON-OIL SECTOR OF AZERBAIJAN.....	166
<i>ELVIN ISMAYIL OGLU OF AJDARLI</i>	
SOCIAL AND ECONOMIC OF THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF AZERBAIJANINCREASING EFFICIENCY	169
<i>RUSTAMLI AMIN ALLAHVERDI</i>	
IMPACT OF THE COVID-19 CRISIS ON FINANCIAL STABILITY	172
<i>TALIBZADE ORKHAN AFGAN</i>	

Art History

ANALYSIS OF THE SUBJECTS OF DECORATIVE-APPLIED ARTS IN THE CLASS V-VI FINE ARTS TEXTBOOKS	180
<i>EMIL RAUL OGLU AGAYEV</i>	
ПРОЦЕСС ОРГАНИЗАЦИИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ТУРНИРОВ ПО СПОРТИВНЫМ БАЛЬНЫМ ТАНЦАМ В КАЗАХСТАНЕ	184
<i>НАУРАЗБАЕВА ЖАННА ТИМУРОВНА</i>	

Philological Sciences

SCHOOLS OF THOUGHT	190
<i>ORUJOVA TURANA RUFAT</i>	
ENGLISH SLANG AND THEIR USAGE IN MODERN SOCIETY	194
<i>KULEKENOVA ZHANAR GABBASOVNA</i>	
ТРАДИЦИИ И НОВАЦИИ В СОВРЕМЕННОЙ МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА.....	198
<i>ТАЖИБАЕВА ЖАНАГУЛЬ ЕШМАНОВНА</i> <i>КАРБАЕВА АЙМАН СЕРИКОВНА</i> <i>ЖАРЫЛГАПОВА ДИНАРА БАГАТОВНА</i>	
BUSINESS COMMUNICATION ETHICS	201
<i>SVETLANA MAMMADOVA</i>	
ARTISTIC REFLECTION OF WOMEN’S PROBLEM IN A.TAN’S CREATIVITY	205
<i>NIGAR RAUF ASGAROVA</i>	
THE PROCESS OF IMPLEMENTING AI IN THE COURT SYSTEM	209
<i>KUSSEPOVA GULZAT TUNGUSHBAYEVNA</i> <i>KENZHIGOZHINA KARLYGASH SERIKBAYEVNA</i>	
ABA’I’S NOETIC LEGACY: A LINGO-PHILOSOPHICAL PARADIGM	216
<i>SALKYNBAY ANARKUL BEKMIRZAKIZI</i>	
ФОРМУЛЫ ТОЛКОВАНИЯ РУССКИХ ГЛАГОЛОВ ДЛИТЕЛЬНО-ОГРАНИЧИТЕЛЬНОГО СПОСОБА ДЕЙСТВИЯ.....	224
<i>МИЯТБЕКОВА ЗИЛИХА УСМАХАНБЕТОВНА</i> <i>АБИТОВА ГАУХАР ОРАЗОВНА</i> <i>КЕРИМЖАНОВА АКМАРАЛ СЕЙТКЕРИМОВНА</i>	
РЕАЛИЗАЦИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧЕСКОГО ПОЛЯ ГЕНЕТИВНОСТИ НА РАЗЛИЧНЫХ ЯЗЫКОВЫХ УРОВНЯХ	227
<i>МИЯТБЕКОВА ЗИЛИХА УСМАХАНБЕТОВНА</i> <i>КЫСМУРАТОВА ЖУМАГУЛЬ ТОКТАСЫНОВНА</i> <i>АДИРБЕКОВА НАЗГУЛЬ</i>	
КУРСИВ КАК СРЕДСТВО КОНЦЕНТРАЦИИ ВНИМАНИЯ ЧИТАТЕЛЯ (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ Н.С. ЛЕСКОВА)	230
<i>ЭСАНОВ УЖТАМ ДЖАББАРОВИЧ</i>	
TURLI XALQLAR VA TURLI DAVRLAR ADABIYOTINI QIYOSIY TALQINI. F. M. DOSTOYEVSKIY ASARLARIDA NEMIS ROMANTIZMINI TA’SIRI	234
<i>ESHBAYEVA NARGIZA URALOVNA</i>	
ФОРМУЛЫ ТОЛКОВАНИЯ РУССКИХ ГЛАГОЛОВ, КОТОРЫЕ ВЫРАЖАЮТ КОНЕЧНУЮ ФАЗУ И ЗАВЕРШЕНИЕ, ИХ СООТВЕТСТВИЯ В	
КАЗАХСКОМ ЯЗЫКЕ	237
<i>МИЯТБЕКОВА ЗИЛИХА УСМАХАНБЕТОВНА</i> <i>АМАҢДЫКОВА САУЛЕ ХАМЗЕЕВНА</i> <i>МАЙРА КОЗЫБАЕВНА</i>	

Turli xalqlar va turli davrlar adabiyotini qiyosiy talqini. F. M. Dostoyevskiy asarlarida nemis romantizmini ta'siri

Eshbayeva Nargiza Uralovna

Toshkent tibbiyot akademiyasi rus tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada F.M. Dostoyevskiy asarlari asosida nemis romantizmini ta'siri, rus va xorijiy adabiyotlarni qiyosiy o'rganish muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar. Aloqadorlik, boshqa tildan olingan so'zlar, o'zaro ta'sir, ikki taraflamalik, ko'rinish, o'xshashlik, g'aroyiblik.

Turli xalqlar va turli davrlar adabiyotini ayrim yozuvchilar va adabiy asarlar ijodini qiyosiy o'rganish, ular o'rtasidagi munosabatlarni o'rnatish adabiy tadqiqotning eng muhim usullaridan biri bo'lib, shaxs mohiyatini chuqurroq anglash uchun ham zarurdir, fakt va uning boshqalar bilan aloqalari va g'oyaviy, muammoli-tematik yoki stilistik xarakterdagi tipologik umumlantirish uchun.

Shu sababli, so'nggi yillarda adabiy tanqidda adabiy o'zaro munosabatlarni o'rganishning umumiy nazariy muammolarini va rus adabiyotining xorijiy adabiyotlar bilan o'zaro ta'sirining aniq faktlariga bag'ishlangan individual savollarni ishlab chiqadigan ko'plab tadqiqotlar paydo bo'lishi tasodif emas.

"Adabiy aloqa" tushunchasi badiiy-g'oyaviy davomiylik sifatida tushuniladi u syujetlar, obrazlar yoki motivlarni olish bilan tugamaydi, balki sifat jihatidan yangi hodisalarning yaratilishiga sabab bo'ladi.

"Adabiyotlar o'zaro ta'sirining murakkab jarayoni silliq emas deb yozadi I. G. Neupokoeva, unda tortishish va itarish kuchlari harakat qiladi va bu jarayonda qanchalik katta raqamlar to'qnashsa, bu kurashning natijasi shunchalik kutilmagan bo'ladi - haqiqiy san'at asarining tug'ilishi kabi. Aytish mumkinki, san'at asari qanchalik ahamiyatli, milliy o'ziga xos bo'lsa, u jahon madaniyati rivoji bilan shunchalik to'liq va ko'p qirrali bo'lib, uning ba'zi an'alarini rivojlantiradi yoki yangilik bo'lib, o'z navbatida keyingi taraqqiyot tomonidan an'ana sifatida qabul qilinadi.¹

E.T.A. Gofmanni idrok etish. Gofmanning o'tgan asrdagi rus adabiyoti faktlarga boy rus-nemis adabiy munosabatlari tarixining bir sahifasidir. Bu idrok o'ziga xos tarzda o'tgan asrning birinchi yarmida rus adabiyotida va rus estetik tafakkurining rivojlanishida sodir bo'lgan jarayonlarni aks ettiradi.

Bu savol tadqiqotchilarning ishlarida bir necha bor paydo bo'lgan. E.T.A Gofman bilan F.M. Dostoyevskiy xuddi shunday syujet holatlari, o'xshash obraz va motivlar o'rnatildi. Ba'zan bunday turdagi asarlarda mavjud bo'lgan faktik materiallarning barcha boyligi bilan ularning mualliflari qoida tariqasida empirik darajadan yuqoriga ko'tarilmadilar, bu esa u yoki bu yozuvchining nemis romantikasi asari bilan tanish bo'lganligini tasdiqladi.

F.M. Dostoyevskiy bilan E.T.A Goffmanning bog'liqlik aloqasi mavjud, birinchi navbatda, nemis romantikasi an'alarini o'zgartirish va qisman yengish bilan bog'liq bo'lgan ijodiy idrok etish jarayoni sifatida ishlaydi.

Rossiyada E.T.A. Gofmanning taqdiri alohida, har holda o'z vatanidan farq qiladi. Rus adabiy jarayoni rivojlanishining turli bosqichlarida unga bo'lgan munosabat har xil edi. "Sehrli Gofman" deb osmonga ko'tarilib yo insoniyatning eng buyuk san'at daholari yoniga qo'yildi yoki ular u haqida shunchaki e'tiborga loyiq bo'lmagan yoki hatto zararli hodisa sifatida mensimay gapirishdi. Ammo uning merosiga qarama-qarshi baho berilganidan dalolat beradiki u rus adabiyoti

uchun hamisha jonli hodisa va ma'lum darajada milliy adabiy taraqqiyot fakti bo'lib qolgan. Ular bu haqida bahslashdilar, demak ular yozuvchi asarlarini o'qiydilar. E.T.A.Gofman asarlarining tarjimasiga ko'p edi. (2) Boshqa ko'plab xorijiy yozuvchilar singari, u rus jamoatchiligining kitobxonlik doirasiga va adabiy uyushmalar doirasiga mustahkam kirdi.

Gofman 1920-yillarda Rossiyada mashhur bo'ldi. XIX asr uning birinchi hikoyasi tarjima qilindi faqat u shu yili vafot etgan edi. Ammo 1840-yilga kelib uning 62 ta hikoyasi va u haqida 14 ta maqola allaqachon nashr etilgan. (3)

20-yillarning ikkinchi yarmidan boshlab o'tgan asrda Rossiyada E.T.A.Gofmanni o'qimaydigan bironta ham kishi bo'lmagan. Bunga ishonch hosil qilish uchun o'sha yillardagi kundaliklar, xatlar, xotiralarni ko'rishning o'zi kifoya. E.T.A.Gofmanga nafaqat nemis romantizmining g'oyalari va muammolari bilan u yoki bu tarzda bog'langan yozuvchilar, balki ularga jiddiy qiziqish bildirmaganlar ham topiladi.

E.T.A. Gofmanni Jukovskiy va Pushkin, Gogol va Dostoyevskiy o'qiganlar. Shuningdek, ular asarlarini D.V. Venevitinov va Ya.M. Neverov tarjima qilishganlar. (4)

F. M. Dostoyevskiyning - "Двойник" yaratilishi hikoyasi - E.T.A.Gofmanni o'qishning allaqachon aniq va darhol tanqid qilingan izlarini o'z ichiga olgan. E.T.A.Gofman shaxsning qarama-qarshi mohiyati, uning bir-birini inkor etuvchi impulslari va intilishlarining badiiy timsoli sifatida ikkilik g'oyasi, ehtimol F.M. Dostoyevskiy nemis romantikasi ta'sirida. O'sha "ajoyib ruhiy hodisalar", ularning rassomi E.T.A. Gofmanning rus tanqidi yosh F. M. Dostoyevskiyning e'tiborini jalb qila olmadi. F. M. Dostoyevskiy insonning "sirini" ochib, hatto yoshligida ham o'z shaxsiyatining asl ikkiligini angelaydi. U ko'radi: "... uning ruhining atmosferasi osmon bilan yerning qo'shilishidan iborat". Ikkilik mavzusiga qiziqish shundan kelib chiqadi.

Golyadkin figurasi ("Двойник", 1846) F.M. Dostoyevskiy ishida ochiladi. Dostoyevskiyning "kichkina" odamlar tasvirlari galereyasi, unda ichki bo'linish mavjud bo'lib, u "Rotshild" boyitish tashnaligiga yoki hokimiyat uchun "Napoleon" chanqog'iga aylanishi mumkin. F.M.Dostoyevskiyning ta'kidlashicha, kuchlining kuchsizlar ustidan doimiy xo'rlanishi va zolim kuchi mavjud bo'lgan sharoitda odam doimiy ravishda, oddiy aql nuqtai nazaridan tabiiy va mantiqiy ko'rinadigan narsadan farqli o'laroq, mantiqsiz harakat qiladi. Xo'rlangan va xafa bo'lgan odam o'z ixtiyori bilan o'zining ruhiy jarohatlarini yanada kuchaytirish uchun hazil rolini o'z zimmasiga oladi. Zaif va qaram kishiga nafaqat qaram mavqei yuklanadi, balki uning o'zi ham qo'llarini bog'lashni so'raydi, chunki u o'ziga odatlangan erkinlikning yo'qligidan ko'ra ko'proq qo'rqadi, chunki u o'rganmagan erkinlikdan.

Gofmanning g'alati Tsakes haqidagi hikoyasida ikkiyuzlamachilik motivi yo'q, lekin bir odamni boshqasiga almashtirish motivi bor. Uchta sehrli oltin sochli Tsakes boshqalarning fazilatlarini va yaxshi ishlarini o'zlashtiradi. Aksincha, Tsakes qilgan barcha yomonlik boshqalarga tegishli.

F. M. Dostoyevskiyning "Qo'shaloq" asarida kichik oqsoqol Golyadkin orzu qilgan hamma narsaga ega bo'lganidek, xunuk Tsakeslar ham epchillik bilan atrofida tilarning iste'dodi va mehnatini o'zlashtiradi. Ularni xizmatda ham, san'atda ham, muhabbatda ham lol qoldirgan.

F.M. Dostoyevskiyning E.T.A Gofman bilan aloqasi. Gofman nemis romantikasining individual mavzulari yoki motivlarini bevosita aks ettiradi va dunyoqarashning tipologik o'xshashligiga asoslanadi va shunga o'xshash stilistik tamoyillarni hayotga olib keladi: fantaziya va groteskdan foydalanish, haqiqatning o'ziga xos xususiyatlarini metaforik tarzda umumlashtiradi. Bog'lanish nutq uslubining umumiy tendentsiyalarida ham ifodalangan bo'lib, u yagona va uyg'un dunyoni yo'q qilishini anglatadi.

F.M.dagi Gofman an'anasi. Dostoyevskiy sezilarli o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Ishining dastlabki bosqichida E.T.A. Gofman o'rni hali hamon seziladi. Keyingi davr yozuvchining ijodiy yo'lining boshida paydo bo'lgan tendentsiyalarning yanada rivojlanishini ifodalaydi va

romantik an'anaga tayanish unchalik aniq emas. F.M Dostoyevskiy ishida Goffman fantaziyasining inson ongi doirasiga o'ziga xos "o'tish" mavjud. Qayta ishlab chiqarilgan ongning "fantastik" tabiati yozuvchini hayotning fantastik tabiatini tan olishga yetaklaydi. Ammo bu fantaziya E.T.A Gofmannikidan boshqacha tartibda. Gofman F. M. Dostoyevskiy realizmining asosini tashkil qiladi.

Adabiyotlar

1. Neupokoyeva I.G. Некоторые вопросы изучения взаимосвязей и взаимовлияния национальных литератур. – Moskva, 1960.
2. Jitomirskaya Z.V. Э. Т. А. Гофман Библиография русских переводов и критической литературы. – Moskva, 1964
3. Venevitinov D.V. Полн. собр. соч., – Moskva, Leningrad, 1934, С. 338;
4. Kulesov V.I. Литературные связи России и Западной Европы в XX веке. Moskva, 1965, С.61
5. Dostoyevskiy F.M. Полн. собр. соч. в 30-ти томах. – Moskva, 1979 y.
6. Dostoyevskiy F.M. Собр. соч. в 15-ти томах. – Leningrad: Наука, 1988 y.

Proceedings of the 1st International Scientific Conference «Foundations and Trends in Modern Learning» (January 12-13, 2023). Berlin, Germany, 2023. 330p

editor@publisher.agency

<https://publisher.agency>

University of Berlin

Kunihohstraße 29

81929 Berlin, Germany